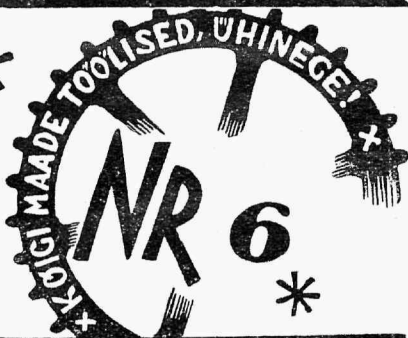

TOOLISTE

LIID

Kongressi erinumber

E. Töolisühingute Keskliidu ja töölisnõukogude häälkandja

Kongressi järel.

Kongress on möödas, — üks asjalikumaid ja meeleolust ühtlasemaid kongresse Eesti ametiühingulise liikumise ajaloos.

Tema tagajärgi võib järgmiselt kokku võtta:

Keskliidu tegevuse senine suund kiideti rõhuva enamusega heaks. Seda oli ka oodata, kuna see suund kujunes välja sekretariaadi alatises kontaktis ametiühinglastega ja käitisvanematega. Keskliit jääb ka edaspidi truuks vabama ametiühingulistele põhimõtetele. S. o. organiseerimise vabadus ja streigivabadus — nendest seisukohtadest organiseeritud tööliikond ei tagane, kuid neid vabadusi tahab ta kasutada mitte poliitiliseks mänguks, vaid selleks, et tugenedes iseenda jõule saavutada viimaks inimlikku elu.

Teine kongressi tagajärg on see, et juhatuse moodustamisel pandi maksma organisatsioonide esinduse põhimõte.

See põhimõte on õieti endastmõistev iga organisatsiooni elus, mis on

omakorda organisatsioonide koondus. Et Keskliidus oli asi teisiti, et tema juhatuse suurem osa koosnes inimestest, kellel kontakt üksikühingutega puudus või oli nõrk — see põhjustaski hõõrumisi „juhtkonna“ ja hulkade vahel. Nad ei mõistnud ühtteist, — ja sarnane olukord võis püsida ainult tänu kunstlikkudele võtetele.

„Uued mehed töölisi juhtima“ — sarnaste pealkirjade all teatasid kodanlikes lehed oma lugejatele Keskliidu juhatuse vahetusest. See käsitlus on põhjalikult vale.

Töölised ise end juhtima — selles oli kongressi mõte.

Juhatuse suure enamuse moodustavad praegu tegelikud töölised, kes on ühtlasi ka üksikühingute juhtivad tegelased. Keskliidu juhatuses saab olla mõõduandev vaid nende tahe. Sellega on langenud nullile hädadoht, et ametiühingulisele liikumisele võidakse külge pookida kõrvalisi sihte.

Keskliit jätkab oma tööd asjalikkuse, ühtluse ja teadlikkuse vaimus, millest meie kongress andis nii ilusa näite.

Töölise parim sõber — tugev ametiühing!

E. Töolisühingute Keskliidu

5. kongress.

Eestimaa Töolisühingute Keskliidu 5. kongress peeti Tallinnas, 12. mail 1935. aastal Tallinna Kaubandus-Tööstuskoja ruumes, Pikk t. 20.

Päevakorras oli:

1. Kongressi avamine, rakendus ja tervitused.
 2. Ülevaade Keskliidu ja selle organisatsioonide tegevusest.
 3. Valimised põhikirja järele.
 4. Töötingimuste korraldamine — referaat L. Metslangilt.
 5. Sotsiaalkindlustuse küsimusi — referaat A. Gustavsonilt.
 6. Kongressil algatatud küsimused.
- Kongressil olid esitatud 35 liitunud organisatsiooni 113 saadikuga.

Kongressi avas Keskliidu esimees A. Off en b a c h kell 10.20. Oma lühikeses kõnes ta tervitas Teedeministeeriumi esindajat, väliskülalisi ja kõiki kongressil viibijaid. Erilise heameelega kriipsutas ta alla rahvusvahelise ametiühingute liidu esitaja viibimist kongressil, mida kviteeriti kongressi poolt tugeva aplausiga.

Surma läbi lahkunud Keskliidu juhatuse liiget Hans Martinsoni, revisjonikomisjoni liiget Talkopi ja kõiki teisi mulda varisenud ametiühinglasi mälestatakse püstitõusmisega.

Avaja märgib, et kongress astub kokku erakordsetes oludes ja olgugi, et vahepeal olid tulnud mõningad raskused kongressi pidamiseks, on ametiühinglaste kokkutulek siiski teostunud. Mõnelt poolt on esile tulnud hääli, nagu ei oleks eesti ametiühinguline liikumine ühtlane ja olla libisemas rahvusvaheliselt vabaametiühinguliselt aluselt. Nõukogu otsused kinnitavad, et see jutt on tühi jutt. Eesti ametiühinguline liikumine on terve, kasvuhoo tugev ja organisatsioonid töötavad täiesti lahkkelideta.

Soovib kongressile edukat tööd ja üksmeelt, avades kongressi.

Kongressi juhatajateks valitakse A. Pank, H. Isküll ja K. Kiimann. Kongressi sekretariaati valitakse 8 sekretäri — J. Mihkelson, J. Reisner, E. Loot, R. Tamm, A. Pertman, E. Kuuskman, H. Ausmees ja J. Rahanik.

Mandaatkomisjoni valiti V. Valdson, A. Masing ja V. Jaanus.

Häätelugijateks volitatakse kongressi sekretariaati.

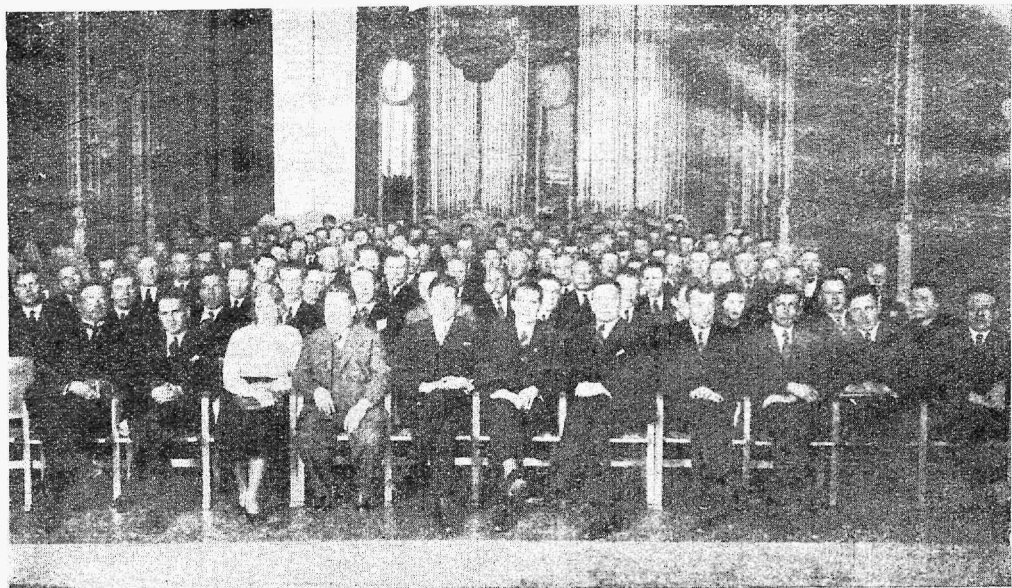
Redaktsioonikomisjoni valitakse L. Metslang, A. Offenbach ja H. Roog.

Sadamatöölise esitaja V. Jaanus teeb ettepaneku muuta päevakorda selles mõttes, et 2. päevakorra punktis tuleb ette kanda ainult ülevaade keskliidu ja selle organisatsioonide tegevusest, seejärel võtta aga kohe käsile päevakorra 3. punkt — valimised. Alles peale valimiste toimetamist avada ettekantud ülevaade kohta läbirääkimised. Peale mõningate sõnavõttude, kus selgitatakse sellise meeleolu paremust, kongress kinnitab esitatud muudatuse päevakorras. Samuti jaotati ka kongressi töökava. Kongressi kokkuvõtte kinnitati eelmise kongressi kokkuvõtte eeskujul, välja arvatud p. 30, milles kustutati nimelise hääletuse eesõigus kinnise hääletuse ees.

Tervitused.

Kongressi tervitasid teedeministri ja enda nimel teedeministeeriumi töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonna direktor J. Sonin. Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu ja Soome Ametiühingute Keskliidu nimel tervitab kongressi Keskliidu abiesimees V. V. Salovaara. Norra Ametiühingute Keskliidu nimel tervitab Conrad Nordahl. Nii soomlase kui ka norralase kõned tõlgib eesti keelde J. Mihkelson. Riigi- ja omavalitsusteenijate Keskliidu nimel tervitas J. Rutnik, Eesti Raudteelaste Keskühingu nimel J. Rukki ja Omavalitsusteenijate Liidu nimel H. Nurk.

Kirjalikult ja telegraafiteel oli kongressi tervitanud Inglise Ametiühingute Liit, Belgia Ametiühingute Liit, Hol-

5. kongressi saadikud.

landi Ametiühingute Liit, Šveitsi Ametiühingute Liit, Poola Ametiühingute Liit, Taani Ametiühingute Liit, Eesti Haigekassade Liit ja Eesti Metsateenijate Ühingu keskjuhatus.

Mandaatkomisjoni aruanne.

Mandaatkomisjoni aruandja V. J a a n u s teatab, et kongressist võtab osa 35 organisatsiooni kokku 113 esitajaga.

Nende hulgas on ka Üleriikliku Maatööraha Ühisuse 6 saadikut, kes ei ole küll valitud ühisuse kongressil, kuid selline takistus oli sündinud ühisusest mitteolenevail põhjusil, kuna politseivõimud ei annud osakondadele luba vastavate koosolekute korraldamiseks. Paneb ette esitatud mandaadid kõik kinnitada.

Sel puhul tekivad vaielused.

Mandaatide kinnitamise vaielused.

A. O s t r a - O i n a s vaidleb mandaatkomisjoni ettepanekule vastu tunnistada maksvaks üleriikliku maatööraha ühisuse saadikute õigused kongressil hääleõigusega osavõtta, kuna saadikud ei ole valitud ühisuse peakoosolekul.

A. A b e n, nimetatud ühisuse esimees, vastab eelkõnelejale, et ühisuse põhikirjas ei ole ettenähtud peakoosolekut, vaid kongress. Kohalikud politseikomissarid ei ole annud osakondadele luba koosolekute korraldamiseks, mistõttu ei saadud ka ühisuse kongressi kokku kutsuda. Kongressi kokkukutsumiseks on kasutatud kõiki võimalusi. Esitati isegi sellekohane märgukiri politseivalitsusele, kuid tänini ei ole veel sealpoolt vastust tulnud. Palub mandaadid õigeks tunnistada.

A. P a n k (Tartu nahatöölise saadik) vaidleb mandaatide kinnitamise vastu.

Sõna võtavad veel B. E i l m a n (metallistide saadik), kes loeb ette metallitöölise ametiühingu juhatuse ja nõukogu koosoleku ühise kirja, kus rõhutatakse, et kongressil ei

ole õieti valitud saadikud tegelikkude liikmete arvu pealt.

N. A n d r e e s e n (ehitust.), A. P a s t (ehitust.), A. J õ e ä ä r (maatööraha üh.) ja A. O f f e n b a c h (trükit.) kõnelevad mandaatide kinnitamise poolt.

O. G u s t a v s o n vastuvaielusel mandaatide õigekstunnistamise vastu teatab kongressi juhataja H. I s k ü l l, et O. Gustavsonil ei ole õigust kongressi töö vahele segada, kuna ta ei ole üheltki ametiühingu poolt esitatud.

A. J õ e ä ä r öiendab veel metallistide kirja, milles märgib, et esitatud protesti ei saa E. T. Keskliidu põhikirja kohaselt vastu võtta. Selgitab ka veel ehitustöölise ametiühingu liikmetearuannet. Maatööraha ühingu peakoosolekud olid keelatud ja neil oleks võimalik kokkutulla ainult likvideerimiskoosolekuks.

A. O f f e n b a c h märgib, et peaks arvestama erakorralise ajaga. Keskliidu sekretariaat on teinud kõik mis võimalik, et saada luba ü. Maatööraha ühisuse kongressi pida-

miseks. Vastavate võimude poole on mitmel puhul esitatud proteste peakoosolekute pidamise keelu vastu.

Kongress otsustab A. Panga ettepanekul hääletada mandaatkomisjoni aruanne kahes osas. Kõik teised mandaadid, peale maatööraha saadikutõ mandaatide kinnitatakse 99 häälega

poolt olemisel, vastu 8. Maatööraha saadikutõ mandaadid kinnitatakse eraldi — poolt on 66 häält, vastu hääletajaid ei olnud. Ettepanek anda neile saadikutõle ainult sõnaõigus saab poolt 16 häält.

Peale mandaatide kinnitust pildistatakse kongress.

Keskliidu ja organisatsioonide tegevusest

Louis Metslang,

sekretär.

S. 1905. a. Äri- kontori- ja kooperatiivteenijate kutseühisuse esimees.

Täienduseks juba kongressi saadikutõle kirjalikult esitatud aruande juure märgib Keskliidu sekretär L. Metslang järgmist:

Organiseeritud tööliste esindajad on tulnud jälle kokku. Eelmisest kongressist on möödunud kaks aastat. See oli vastutusrohke ajajärk. Keskliit ja temasse kuuluvad organisatsioonid on saanud sellest süiski üle. On olnud küll raskusi ja on olnud muresid.

Miks oli see võimalik? Eelkõige seepärast, et keskliit seadis endale ülesandeks: olla töölistõonna võltsimata tahte avaldajaks. Organisatsioon on tugev süis, kui ta on hulkade vabaks organisatsiooniks tegelikult ja mitte ainult paberil.

SELLEKS MEIE OLEME JA SELLEKS MEIE JÄÄME.

Elu seadis keskliidu ja ametiühingud suure otsustamise ette:

Tuli anda vastus: kas panna lootusi töö sundvahendusele palgaküsimuses ja kas töölistõond suudab asutada vabu organisatsioonõ.

Leidus neid tegelasi, kes soovitasid minna neile „uutele“ teedõle.

Kuid töölistõed ise olid üksmeelselt selle vastu ja toetudes nende üksmeelsele tahtõle, tuli Keskliidul õelda kindlalt: et uued organisatsioonid ja korraldused ei saa asetada töölistõele vabu ametiühinguid!

Seadused võivad olla kenad, nii nagu näit. töökaitse seadused, kuid nende täitmisõks on vajalik töölistõorganisatsioonide alatine võitlus.

Ainult vaba organisatsioon, mis oskab end maksma panna, võib sundida ettevõtjaid seaduste täitmisõle, olgu see töökaitse või palgualammäära seadus.

Ainult vaba organisatsioon, kellel pole ta võitlusabinõud ära võõtud, s. o. kellel pole streigiõigus ära võõtud, võib saavutada paremaid palku ja parandada töölistõe elu.

Palgatõstmise küsimus on tõusnud täies ulatuses lahendamisõle. On antud seadusi, mille kohta on töölistõed õelnud oma sõna. Ametiühingutel on hiigla palju töõd ees.

Kas on lootõa, et meie töõ annab tulemusi?

Mõnelt poolt kaheldakse selles!

Arvatakse, et töölistõorganisatsioonide jõõd on liiga väikesed.

Selle kevade palgavõitlused näitavad kuivõrd ekslik on see seisukoht.

Eksivad need kodanlistõed ringkonnad, kes vaatavad töölistõele õlevõlt alla, ja eksivad ka need tegelased, kes ei usu töölistõonna jõõsse. Nad soovivad püstitada suuri ja kaugõid nõõdmisi,

kuna niikuinii polevat lähemal ajal midagi loota. Sellele meie vastame: Meie võitlus ei ole lootusetu. Meie saavutame seda rohkem, mida tugevam on organisatsioon.

ORGANISATSIOON ON MEIE AI- NUS LOOTUS, KUID SEE LOOTUS EI PETA JA SEDA MEIE KIND- LALT USUME.

Kui seni on olnud Eestis tööliskumise alal kurb kogemusi, siis sellepärast, et töölisorganisatsioonide komandati ülevallalt alla: et tööliste juhtide ja tööliskonna enda vahel oli sügav lõhe; et sellepärast töölistel oli umbusk oma organisatsiooni sisse. Neil oli tunne, et nemad ei juhi ise oma organisatsiooni, vaid seda tehakse väljaspoolt neist kaugel seistes.

Asi on siiski muutunud. Seda tõendab meie ametiühingute elu.

Kesklidus tohib olla maksev ainult tööliste tõeline, mitte paberline omavalitsus.

Palju on olnud juttu sellest, et tööliskumises olevat vähe teadlikke ja aktiivseid inimesi.

Kuid praegused palgavõitlused näitavad, et see pole sugugi nii. Töökohades ja ametiühingutes leidub küllalt ametiühingute vajalikke tegelasi.

See võimaldab töölistel panna oma tahe maksma. Mitte ainult selles ei seis asi, et juhatuse valitakse tööliste esindajad, vaid ka selles, et see juhatuse on kogu aeg organiseeritud hulkade tõelise kontrolli all.

See kontroll sünnib Keskliidu nõukogu, ametiühingute, töölisnõukogude ja kohapealsete konverentside seisukohavõttude kaudu.

Selles on meie organisatsiooni tugevus ja see on ka meie ühtluse pandiks. Sellest iseenesest kujuneb välja Keskliidu tegevuse suund: mitte sõnade tegemine, vaid tegelik võitlus parema elu eest.

Mitmel maal on vabaametiühinguline liikumine hädaohus. Kuid seal, kus ta keelatud on, jäävad hulgald temale siiski truuks.

Hädaohu ja tagakiusamise tõttu muutub seal töölistele selgemaks kui kunagi enne, kui kallid on organiseerimise vabadus ja kui tugevaks toeks on

Kari Kiiman,

esimees.

S. 1887. Tartumaal. Tall. ehitustööliste ametiühinguse abiesimees.

tööliskonnale ta oma organisatsioon — vabaametiühing. See näitab seda, et vabaametiühing on töölistele asetamatuks ja küllalt äraproovitud abinõuks, võitluses parema elu eest.

Möödunud aastal nõukogu koosolekul tähendasin, et organiseerimise alal on jää murdunud, et ametiühingusse on tekkinud jõudu ja hoogu. Selles kaheldi. Kuid võime näha, et tööliste südamed tuksuvad ametiühingutele.

Sellepärast oleme lootusrikkad. Meie võidame, kui jääme truuks iseendale. Meie hüüdsõna olgu: **TÖÖLISKOND ON ISE OMA SAATUSE PEREMEES!**

Kes valiti keskliidu juhtivasse keskusesse?

Seejärele asutakse muudetud päevakorra kohaselt valimiste toimingule: Kongress otsustas valida Keskliidu juhatuse 15-liikmelisena ja revisjonikomisjoni 5-liikmelisena. Keskliidu juhatuse valimiseks esitatakse üldse 4 nimekirja, kokku 21 kandidaati. Esitatud kandidaatidest loobub J. Norman (raudteel.) kandideerimist. Revisjoni-

komisjoni kandidaatideks seatakse üles 11 saadikut.

Valimiste tulemusena selgub, et uude Keskliidu juhatusse on valitud järgmised organisatsioonide esitajad:

1. A. Jõeäär (maatööraha üh.) 89
2. K. Kiiman (ehitustööl. üh.) 79
3. L. Metslang (äri-kontorit. üh.) 73
4. H. Isküll (Tall. nahatööl. üh.) 71
5. J. Mikhelson (tekstiilt. am.-üh.) 70
6. A. Aben (maatööraha üh.) 68
7. A. Offenbach (trükit. liit) 67
8. V. Valdson (meremeeste üh.) 58
9. K. Lepik (autojuhtide üh.) 54
10. H. Roog (tekstiilt. üh.) 54
11. M. Tartu (potseppade üh.) 54

12. A. Poller (sadamatööl. üh.) 53
13. R. Valm (rätsepatööl. üh.) 51
14. R. Jõulu (nahatööl. üh.) 51
15. N. Andreesen (ehitustööl. üh.) 50

Juhatuse liikmete kandidaatideks kinnitas kongress vähemusse jäänud järjekorras H. Ausmees, E. Loot, A. Masing, Vihman, J. Reisner

Revisjonikomisjoni valiti häälteenamusega M. Unt, A. Pank, J. Saar, V. Udam ja E. Sulbi. Kandidaatideks jäid J. Kurviits, A. Napits, V. Jaanus, R. Tammar, K. Metsnik ja J. Velsman. Nii juhatuse kui ka revisjonikomisjoni liikmete valimised sündisid salajasel hääletusel.

Keskliit seisab rahvusvahelisel vabaametihingulisel alusel — kinnitab kongress.

Esimesena võtab sõna endine Keskliidu esimees B. Eilmán, kes märgib järgmist: Kongress ei ole enam see, mis ta oli 7 aasta eest. Siis astus kongress Rahvusvahelise Ametiühingute Liitu. Kuid vandeseltslased ei loobunud uuristamistööst (asub käsitama minevikku, mille eest saab kongressi juhatajalt kaks märkust). Keskliidu sekretär ei kannud aruannet sellest, kuis töölisühingud on lahkunud vabaametihinguliselt aluselt. Süüdistab eelmist nõukogu selles, et see ei lubanud „Tööliste Hääles“ avaldada kirjutisi, mis paljastaks kommunistide taktikat ühishäerinna loomises. Oli lugenud „Rahva Sõnas“, ei kommunistid olid esitanud ettepaneku ühishäerinna loomiseks. Vastav ettepanek Keskliidule oli sekretäri poolt ahju visatud. Imestab, miks seda ettepanekut üldse Keskliidu juhatusele ette ei pandud arutada. Kui kongress tahab jääda rahvusvahelise vabaametihingulise liikumise alusele, siis tuleb tihis-

tada eelmise nõukogu koosoleku otsus „Tööl. Hääle“ suhtes.

L. Metslang: Mis puutub ühishäerinna küsimusse, siis on juba deklareeritud, et Töölisühingute Keskliit ei tee kokkuleppeid ühegi poliitilise rühmitusega. Mis puutub „Tööl. Hääle“ toimetuse kolleegiumi kaotamise, siis oli ainult kadunud H. Martinson ainukesena nõukogus, kes teatas, et jääb selles küsimuses erapooletuks. Sekretär ei tahtnudki „Tööl. Hääle“ toimetaja kohta, vaid see pakuti A. Gustavsonile, kes ei võtnud seda kohta aga vastu. Mis puutub ettepanekusse ühishäerinna asjas, siis oli see adresseeritud sotsialistlikule parteile ja Keskliidule oli antud ainult ära-kiri.

H. Isküll: Kas senised juhid tunnistavad, et ainult nemad ja senine taktika on ainuõige? Nõukogu võttis otsuse vastu selles mõttes, et kaoks nääklemine ametihinguis. Tuleb kaotada vastastiku kihutustöö klassivõitluse alusel seisvate erivoolude vahel. Kui Teie, Eilmán, lugesite ette „Päevalehe“ sõnumit, miks Teie ei lugenud ette siis ka eilast „Rahva Sõna“ sõnumit.

B. Eilmán: Elköneleja pööras paar aastat tagasi minu poole, mis peab ta tegema, kuna ametiühing ähvardavat tema käest äralibiseda.

A. Offenbach: üteltu need süüdistajad, kus on arutatud üldse ühishäerinna küsimust. See küsimus ei ole üldse akuutne. L. Metslangi tegevus sellise ettepaneku tähelepanemata jätmisel oli täiesti õige. Meie töölisorganisatsioones ei ole tekkinud üldse seda laadi küsimusi.

A. Ostra-Oinas: Isküll püüdis teha asja isiklikuks. Endises Keskliidu juhatuses on olnud kokkupõrkeid. Meie aruanne näitab, et Keskliidul on suured summad üle jäänud. Seda oleks võinud väga hästi „Tööl. Hääle“ jaoks tarvitada.

Uus Keskliidu juhatuse

jaotas oma ametid järgmiselt:

Esimees — K. Kiiman,
abiesimehed — H. Isküll ja A. Offenbach,
sekretär — L. Metslang,
abisekretärid — H. Roog ja A. Aben,
laekuriks — A. Jõeäär,
organisaatoriks — J. Mikhelson.

Majandus-sotsiaalpoliitilisse toimkonda valiti K. Kiiman, A. Jõeäär, H. Isküll, L. Metslang, A. Offenbach, H. Roog ja A. Renning. Peale selle võtavad sellest toimkonnast osa kaks Eesti Haigekassade Liidu esindajat.

Uus E. T. Keskliidu juhatus.

Istuvad vasakult: L. Metslang, H. Isküll, A. Aben, K. Kiiman, H. Roog, A. Offenbach, A. Jõeäär. Seisavad vasakult: A. Poller, V. Valdson, M. Tartu, N. Andreesen, K. Lepik ja R. Jõulu. Pildil puuduvad J. Mihkelson ja R. Valm.

N. Andreesen: Vabaametiühinguline organisatsioon on kõigepealt vaba majanduslik organisatsioon.

M. Õunapuu: Isiklik mahategemine ei oleks passinud tänasele kongressile. Keskliidu asjaajamisele ei saa etteheiteid teha. Ühe ühingu põhikiri jäi registreerimata, seda ei tohiks üksikute lausete pärast sündida lasta.

Kr. Jalak: Üks jagu tööliste juhte on kaotanud tänapäeval tööliste usalduse. Nad muutusid võõraks ja tegid seadusi, mis ei olnud tööliiskonnale vastuvõetavad. Nüüd tahavad nad ametiühingud kommunistlikkudeks tunnistada. Tartu kivitöölise ametiühing protesteerib „Rahva Sõnas“ ilmunud sellesihiliste kirjutiste vastu.

K. Must: Ametiühingute suunaandjaks peaks olema sekretär. Selgitab, kuidas temal võeti ära Keskliidu koosolekul sõnavabadus kõneleda arvustavalt „Tallinna Rahvamaja“ koosolekul.

R. Jõulu õiendab Tartu nahatöölise põhikirja küsimust, selgitades vastolusid.

J. Norman märgib, et keskliit on organisatsiooniliselt kõige nõrgem. Ta saavat elada ainult välismaa toetuste tõttu. Mõned ühingud on iseseisvalt tugevamini organiseeritud. Keskliidu nõukogus on arutatud poliitilisi küsimusi.

H. Isküll: Nõukogu juhatajana teatan, et nõukogus ei ole tehtud poliitikat (sellepeale õiendab J. Norman, et ta tahtis öelda „majanduspoliitikat“).

K. Tulp esitab pika resolutsiooni Keskliidu juhatus tegevuse kohta, mis A. Männa ettepanekul otsustati anda redaktsiooni komisjoni.

Resolutsioon on järgmine:

Ärakuulates E. T. K. juhatus tegevuse kohta, kongress konstateerib järgmist:

1) Ametiühingulise liikumise edukaks arenemiseks, eriti aga käesolev keerulise aja hädadohtu vältimiseks, oleks pidanud ETK juhatus tegevus olema rajatud sirgjoonelisele ja kindlatele põhimõtetelisele alustele, mis võetud omaks ETK I kongressil ja mille kohaselt oleks tulnud tõrjuda tagasi kõik kommunistide katsed muuta ametiühinguid oma poliitiliseks tööriistaks.

2) Eesti ametiühinguline liikumine on veel algjärgus, kus ta — väljaarvatud mõned üksikud ühingud — pole võimeline täitma tähtsamaid ülesandeidki, nagu vastastikuse tegevuse korraldamine, oma keskkorralduse ülalpidamine jne., kõnelemata viljakast üldisest palgavõitluse pidamisest.

3) Välismaalt saadavad suured toetused on kasutatud peamiselt paari juhatus liikme palkadeks, kusjuures nende tegevus ametiühingulise liikumise korraldamise alal nii oskamatu, saamatu ja sihilik, et käesoleva kongressi osavõtjate hulgast on ETK kongresside ajaloos esmakordselt jäänud eemale Eesti tööliiskonna rõhuva enamuse — põllutöölise organisatsioonide seaduspärane esindus.

Samuti on üks nendest palgalistest jõududest kasutanud kodanlist ajakirjandust selleks, et teha maha vabaametiühingulist liikumist kandvat töölispoliitikat ja on levitatud sama ajakirjanduses fashistlikke tööliiskumist desorganiseerivaid vaateid ja sihilikke kahtlustamisi.

Kõiki neid asjaolusid arvesse võttes, kongress otsustab:

1) Muuta ära ETK nõukogu 2. dets. otsus ja kohustada ETK juhatust tegutsema nii kommunistide ja nende abimeeste õonestamistöö, kui ka eesti fashistliku liikumise — vapside — käsikute vastu.

2) Välismailt saadud ja saadava toetusega tuleb rakendada töösse tegelasi, kel ei puudu tahe ja võime ametiühinguliseks tööks ja kes on kindlad vabaametiühingulise liikumise põhimõtete pooldajad ning suutelised aitama kaasa ametiühingute arengule.

3) E. T. K. juhatuse lähemaks ja peaaegu andeks peab olema liitunud ühingute ümberkorraldamine nii, et nad muutuksid majanduslikult kindlateks, organiseerimise ülesandeid täita suutvaks ning tööliskonna hu-

vide eest võitlust pidada võivateks koondisteks. Seks tuleb kuni järgmise kongressini:

a) Viia läbi kõikides ametiühingutes põhimõte, et liikemaks ei oleks kusagil alla ühe töötunni tasu nädalas.

b) Teostada vastastikuse abiandmise korraldus, seades järjekärgult sisse toetuskassad streigi, töövõimetuse, töötaolu, õigusliku abiandmise ja erandlike hädajuhtude puhul.

c) Organiseerimiselt korraldada ühingu ümber, et maksumaksjatel liikmetel oleks kindlustus, et nende poolt kogutud kapitalid ei lähe kaduma, või neid ei saaks vastutustundetult kasutada inimesed, kes kapitalide kogumisest pole võtnud osu.

Seejärele läheb kongress lõunawaheajale kella 15.30 kuni kella 17.

Sotsiaalkindlustus on tarvilik kogu ühiskonna huvides.

L. Metslang teeb vaheaja möödumisel ettepaneku kuulata enne A. Gustavsoni referaati. Referent märgib, et sotsiaalkindlustus ei ole üksi tööliste, vaid kogu ühiskonna asi. Meie maa on selles mõttes üks mahajäänuid. Paljuid kindlustuse liike üldse ei tunta. Põllutööliste suhtes tuleks panna maksma kollektiivkindlustuse süsteem. Õnnetuse vastu kindlustamist ei ole paljudes tööharudes veel läbi viidud. Kutsehaiguste kindlustamist Eestis üldse ei tunta. Haiguskindlustus on veelgi piiratum, kui õnnetusjuhtumiste vastu kindlustus. Vabariigi valitsusel on kavatsus haiguskindlustust reformeerida. See kavatsus on eluvõõras. Vanaduse, invaliiduse ja järeljäänute kindlustus maksab ainult riigi- ja omavalitsusteenijate kohta. Emade kindlustus on teostatud ainult riigiteenijate juures. Rahvaarvu suurendamine jääb ainult paberile, kui ei

looda selleks eeltingimusi. Kulude tõus sotsiaalkindlustuse alal näib ainult suurena, tegelikult jäävad kindlustamise kaudu paljud muud väljaminekud vähemaks. Terve ühiskonna huvides on tarvilik sotsiaalkindlustuse laiendamine. Esitab lõpuks resolutsiooni:

Silmas pidades töötavate rahvahulkade ainelist ja tervishoidlikku olukorda, kongress tunnistas sotsiaalkindlustuse laiendamise, eriti vanaduse, invaliiduse ja järeljäänute kindlustuse elluviimise, Eestis edasilükkamata ülesandeks. Ka on vajalik haiguskindlustuse laiendamine, kusjuures haigekassades peab jääma püsima tööliste omavalitsus.

Samuti tuleb maksma panna põllutööliste ja kalurite õnnetusjuhtumiste vastu kindlustamine.

Resolutsioon antakse redaktsioonikomisjonile.

Palgaolude parandamine ametiühingufeta pole mõeldav.

Referaadi töötingimuste korraldamise kohta esitab L. Metslang. Kõneleja esitab sellekohase resolutsiooni:

Palga- ja teiste töötingimuste otsustamiseks ja tööliste vastuvõetavaks mooduseks on kujunenud kollektiivleping, mis sõlmitakse vaba töövahenduse abil tööliste vabade ameti-

ühingute ja tööandjate või nende organisatsioonide vahel.

Töö sundvahendus on töölistele ja ametiühingutele vastuvõetamatu. On selgusetu töö sundvahenduse toimetuses esineva sundusliku vahekohtu otsuse mõõdupuu (lähtepunkt). Teiste maade kogemused näitavad, et vahekohtu

sundotsused töökonfliktide puhul, ei põhjene mingisugusel objektiivsel alusel, vaid on tingitud jõuvahekordadest. On ette näha, et tööandjad käsivad ka edaspidi tööjõu odavust rahvamajanduse arengu alusena, milline seisukoht on tööliskonnale põhimõtteliselt täiesti vastuvõetamatu, kuna rahvamajandus peab arenema rahva kasuks, ja mitte tema töö ja tervise arvel. Pealegi puudub meil tööstuse sisuline kontroll tööstuse kandevõime kindlaks tegemiseks ja nii tuleb sundvahenduse toimetuses otsusi teha tööandjate poolt esitatud kontrollimata andmete põhjal.

Palgatõstmise vajadus on leidnud valitsuse poolt põhimõttelikku tunnustamist; kuid nagu kõikide maade kogemused näitavad, töölise töötingimuste, eriti palgaolude parandamine ametiühinguteta ei ole üldse mõeldav ja sellepärast töölistel peab olema ametiühingutesse koondumise ja streigi vabadused.

Töötingimuste korraldamiseks maksmapandavad seadused peavad jätma töölisele vaba valiku, kas korraldada töötingimusi streigi või vahekohtu abil, kuna muidu on karta, et vahekohut kasutatakse rohkem palkade alandamiseks kui tõstmiseks. Streiki teevad töölised nii-kui-nii ainult äärmise vajaduse korral.

Nende tööharude jaoks, kus töölise palgad on eriti madalad ja kus töölised on raskelt organiseeritavad, on otstarbekohane maksta panna palgalammäärade seadus.

Töövahenduses peab ametiühingutel

Läbirääkimised resolutsioonide puhul.

H. Roog esitab redaktsiooni komisjoni poolt läbivaadatud resolutsioonid. Resolutsioonid otsustatakse hääletada koos, enne seda neid ettekandes. Ühtlasi teatab H. Roog, et B. Eilmani ja K. Tulp'i resolutsioonidega ei saanud redaktsioonikomisjon ühineda.

B. Eilman teatab, et tema esitis ei olnud resolutsioon vaid protest.

L. Metslang: K. Tulp'i resolutsiooni kohta võib öelda, et ametiühingud ei ole mitte muudetud kommunistide tööriistadeks. Välismaine toetus ei ole läinud ka mitte ainult ametnikkude palkadeks. Keskliidu juhatus töötas välja organisatsioonide ümberkorraldamise kava, mis resolutsiooni esitajale ei olnud teada. Toetuskassad ei asuta Keskliit, vaid

German Isküll,
abiesimees

S. 1902. a. Virumaal, Maida vallas. Tallinna nahatöölise ametiühinguse sekretär, Tallinna Haigekassa juhatusse liige.

olema kaastoime õigus ühistel alustel tööandjate organisatsioonidega.

Samuti tuleb ellu kutsuda töökohus, mille ülesandeks oleks õigusmõistmine üksiktöölepinguisse ja kollektiivlepinguisse puutuvate normide rikkumise või tõlgitsemise puhul. Harilikud kohud ei suuda tarvilikult süveneda tööõigusliiklusesse küsimustesse ja protsessid venivad pikale. Töölise ja tööandjate organisatsioonide esindajail tuleb võimaldada pariteedi alusel osa võtta nõuandvalt kohtu tegevusest.

Ka see resolutsioon antakse redaktsioonikomisjoni.

need asuvad ametiühingute juures. B. Eilmani protest oleks tulnud ettekanda mandaatkomisjoni aruande juures.

V. Jaanus märgib, et K. Tulp'i resolutsioonis etteheidetud raha kulutamise kohta ametnikkude palkadeks ei pea paika. Samuti ei ole ka ühingud kommunistide tööriistaks.

B. Eilman võtab sõna K. Tulp'i resolutsiooni kaitseks. Suur osa toetusi on läinud ametnikkude palkadeks. Toetuskassade sisseadmiseks tuleb raha võtta liikmemaksudest. Põhjendab sealjuures metallitöölise ametiühingu protesti.

A. Past märgib, et B. Eilmanil ei ole oma sõnade tõendamiseks mingisuguseid andmeid tuua.

N. Andreesen juhib tähelepanu, et kokorra järele ei ole endistel juhatuse liigetel sõnaõigust kongressil.

B. Eilmann võtab uuesti sõna Keskliidu sekretariaadi arvustamiseks.

Tinn: Arvustajad ei ole ise kaua aja jooksul ise midagi teinud. Ootame uult juhatusest jõndsamat tegevust.

R. Jõulu: Liikmemaksude tõstmisest on arusaadud nii Keskliidu kui ka ametiühingute juhatustes. Kuid palgad on väikesed ja ei võimalda liikmemakse kuigi suurel määral tõsta. Kahtlustused vapside ja kommunistide kohta ei tohiks siin kongressil kõne alla tulla.

Resolutsioonide jäätamine.

Võeti vastu ühel hääl — vastu keegi ei hääletanud — järgmine resolutsioon:

„Arutades E. T. Keskliidu 1933./34. a. tegevusaruannet, leiab kongress, et tänu Keskliidu sekretariaadi jõupingutusele püsis Keskliit kogu aeg Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu seisukohade alusel, nimelt et Keskliit jäi truuks vaba organiseerimise ja vaba palgavõitluse põhimõttele.

Keskliit ei olnud ühegi poliitilise voolu tööriistaks, mille tõttu poliitiliste vastolude asemele tuli tööliste ühine võitlus oma majandusliikude huvide eest.

Selle tõttu saavutas Keskliit suure edu tööliste organiseerimise ja enesetõusalduse tõusu suhtes, mis avaldab eriti käesoleva kevade palgavõitlustes.“

Kongress andis hoogu tegevuseks.

Juhataja Isküll asub kongressi lõpetamisele ja märgib, et kongressi avaja Keskliidu esimees A. Offebach märkis juba kongressi kokkutulekut erakordsel ajal. Seda täiendaksin veel selles mõttes, et erakordsete eelarvamuste ajal.

Kõigest hoolimata on tänane kongress teinud tööd ja asjalikku tööd. Arvustused igale tegevusele on endastmõistetavad ja kui seda on täna tehtud, siis kindlasti oma parimate veenete kohaselt ja mitte ainult tulinorimiseks.

Kongress on oma ülesande täitnud ja annud hoogu edaspidiseks tegevuseks. Avaldan tõsist tänu saadikutele distsipliini ja elava huvi eest asja vastu ja võin kindlasti loota, et siin aval-

Vastu võeti ka A. Gustavsoni ja L. Metslangi referaatide kohta esitatud resolutsioonid. Ka need võeti vastu ühel hääl.

K. Tulp'i resolutsioon saab ainult 4 häält poolt, vastu enamuse, millega ta tagasilükatuks tunnistatakse.

B. Eilmanni protest võetakse kongressi materjalide juure.

K. Tulp loeb ette erakorralise teadaande ja paneb ette läbirääkimised avada. Sellele vaieldakse vastu ja kongress otsustab hääletuse kaudu läbirääkimisi mitte avada.

B. Eilmann loeb ette ka oma teadaande ja paneb ette läbirääkimised avada. See ettepanek ei saa poolt ühtegi häält.

Kirjalikud teadaanded ühendatakse kongressi materjalide juure.

J. Norman teatab, et ka tema tahis raudteelaste samasisulist seisukohata avaldada.

Kongressil algatatud küsimused.

Sõna võtab Soome esitaja A. J. Hallström, kes avaldab rahuldust kongressi töö üle ja tervitab uut valitud juhatust selles mõttes, et järgmine kord kokku astudes oleks liikmete arv tõusnud kümnekordesteks. Tugeva aplausi saatel lõpetab külaline oma soomekeelse tervituse, mille tõlgib eesti keelde J. Mihkelson.

datud distsipliin ka edaspidi süveneb. Kui eelmisel kongressil märkisin funktsionääride ja tegelaste puudust, siis võin nüüd öelda, et sellest kriisist oleme üle saanud.

Erilist tänu aga avaldan meie väliskülalistele. Nende tervitused olid meile sümpaatsed ja rõõm on teada, et meie vennasorganisatsioonid meile kaasa tunnevad. Ja seda mitte ükski kaasa tundes, vaid meid tegelikult toetades. Seepärast veel kord tänu ja kinnitame, et jääme truuks vabaametiühingulisele põhimõttele.

Lõpetan Eestimaa Töölisühingute Keskliidu 5. kongressi (haamrilöök ja üldine kiiduavaldus).

Kongress lõppeb kell 19.30.

Muljeid kongressilt.

Avar kaubandus-tööstuskoja saal Pikal tänaval hakkas juba kella 9 ajal täituma. Tulid saadikud. Neid oli üle maa kogunenud. Küll Tartust, Narvast jne. Tulid kingsepad, trükitöölised, pagarid, raudteelased. Potisepa kõrval istub toidu- ja maitseainete töölise ametiühingu saadik. Ehitustöölised vaidleb maatöölise esitajaga. Metallist sosistab midagi kõrva majateenijate ametiühingu esitajale. Kõik on ootust täis.

Kesklüüdu 5. kongressile kogunes rekordilisel arvul saadikuid. Võimalikust 131 saadikust kogunes 113.

Rahvusvaheline ametiühinguline liikumine oli kongressil esitatud soomlaste — metallisti Salovaara ja trükitöölise Hallströmi ning norralase metallisti Nordahli näol. Kongress kviteeris nende osavõtu kestva ja tugeva aplausiga, tunnistades täiel määral end rahvusvahelise vabaametiühingulise liikumisega solidaarseks.

Leidus ka neid, kes imestasid: miks ei sünni läbirääkimised enne valimiste juure asumist.

Öeldi: kas Tartu ESTP kongressi mäletate?

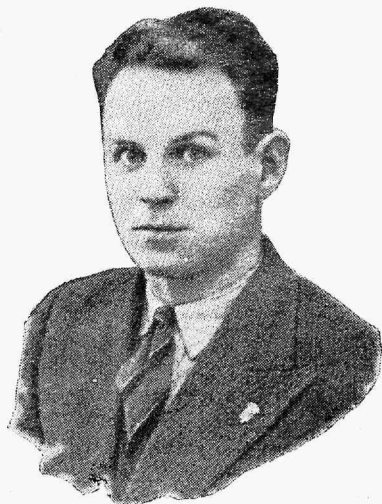
? —

— Läbirääkimiste ihkajad on eriti need poliitikud, kes loodavad kongressi vihale ajada ja üldist korralagedust esile tuua, mille pärast kongress ka oleks võimalik lõpetada.

— Ah soo. Nähtavasti ei ole vanal juhatusel enda tegevuse kohta muud head öelda, kui läbirääkimiste kaudu teistele pähe auku rääkida.

Kongress otsustas rõhuva häälteenamusega läbirääkimised peale juhatuse valimisi korraldada.

Tagantjärele kirjutavad mõned pahatahtlikud inimesed, et enamused vägistas vähemust ja et kongress oli võltsitud. Arusaamatuks jäi aga nii välismaalastele — kongressi külalistele — kui ka saadikutele, milles siis seisis vägistamine. Kongress otsuste tegemisel talitas ju täiesti demokraatlikul alusel, nii

A. Offenbach,

abiesimees.

S. 1906. a. Eesti Trükitöölise Liidu ja Tall. Trükitöölise ühingu sekretär.

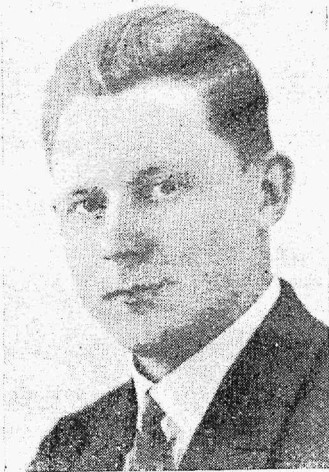
nagu seda ka Tschehhoslovakkias tehakse, hääletades ühepoolt umbes 89 häälega ja vastarind oli esitatud kõigest 18 häälega. See tähendab ju, et vastarind moodustas kongressil ainult 20%.

Suuri etteheiteid tegi vastarind, et kesklüüdu raha ei ole otstarbekohaselt kasutatud. Sealjuures unustati, et just sama vastarind olles elumises juhatuses enamuses korraldaski neid raha väljaandmisi. Norralane aga tähendas:

— Milleks meie siis raha andsimegi, kui mitte just kesklüüdule palgaliste jõudude ülalpidamiseks.

Soomlane Hallström oli imestanud vastarinna käitumise üle. Need olid ju nii sihilikud ja rumalad, mida ta küll ei ootanud vanadelt ametiühinglastelt.

Rumalalt kõlasid etteheited, nagu oleks kesklüüdu endine enamused ajanud mingit uut suunda. Kui arvestame, et endises juhatuses oli 15 liiget ja ainult 5 sellest juhatuses valiti tagasi uude juhatusse, kuidas oli siis võimalik, et ülejäänud 10 ei näinud ega kuulnud midagi uuest suunast.

Johannes Miskelson,
organisaator-instruktor.

S. 1907. a. Tekstiiltöölste ametiühisuse juhatusel liige.

— Aga noh, põhjendusi kallaletungiks on tarvis, olgu et nad ka rumalalt kõlavad.

Igalpool ja igalajal püüavad ametiühingud oma liikmete arvu tõsta. Seda on alati sihiks peetud ja keegi ei pannud seda ka pahaks. Nüüd oli aga kongressil etteheiteid, miks ühel ühingul on üle 700 liikme ja vana juhatus tahtis koguni mõned ühingud kohitada. Tänu aga sellele, et mõned praegusest juhatuselst väljajäänud liikmed ei võitsinud oodata otsuse langetamist, jää see kavatsus teostamata. Ja milleks selline jutt oli tarvis, seda ei tea keegi öelda. Ka selgi korral, kui need ühingud oleksid kohitsetud, oleks ju juhatusel tegevuse arvustajail siiski enamus olnud kongressil.

Kongressil vähemusse jäänud saadikud olid oma tegevuses õige iseäralikud. Kui üks saadik nõudis maotöerahva esinduse kaotamist seetõttu, et keegi ei hoolitsenud tema õiguste eest, siis teine omakord nõudis mandaatide tühistamist seepärast, et nemad võivad kongressi töö hukka ajada.

Kui inimestel on tekkinud mingi fiksidee, siis seda ei saa ühegi väevõimuga

temalt välja lüüa. Seda nägime kongressil. Küll kõnelesid kõik kongressil, et jääme rahvusvahelisele ametiühingute liikumise alusele ja et ühiväerinda kellegiga ei tehta, ei ole tarviski, siiski süüdistas vähemus ikka samas väimuse edasi. Kongress lõpuks võttis vastugi sellised seisukohad vähemuse rahustamiseks, aga ka see ei rahuldanud; ikkagi esitati resolutsioon vähemuse poolt, milles konstateeriti, et kongress ja ametiühingute liit on lahkunud rahvusvahelise ametiühingulise liikumise aluselt.

Süis selgus, et on tegemist haigete inimestega, kellele ei aita mingi rohi ja müüates lükkati esitatud resolutsioonid tagasi.

Kõige rohkem sai naerda majateenijate resolutsiooni üle. See oli jõutud juba rotaatoril paljundada ja kahju on rotaatorist, kes pidi kõike seda mõtetust trükkima. Seal võisime lugeda:

— ...Sellega on 5. kongressi enamus kuulutanud lõpetatuks ETK kui vabaametiühingulise organisatsiooni olemasolu.

Resolutsioon esitati, kui majateenijate peakoosoleku otsus. Kongressi saadikud küsisid imestusega, millal sai küll majateenijate peakoosolek selle otsuse vastu võtta, kuna võis ju arvestada, et kongressi ajal ta kindlasti mingit koosolekut ei pidanud. Kahtlemata oli see resolutsioon lugupeetud saadiku pühapäeva nali ja mõeldud ainult kongressi saadikute naerumuskliste harjutamiseks.

Kongressi juhatajatest tartlane Pank oli kõige rahulikum ja kindlakujulisem. Mis kongress nõudis, seda ei lasknud ta karvavõrtki vääratada. Ka läbirääkimistel lubatud 2 minuti aja suhtes.

Keegi saadik ronib kõnetooli ja hakkab Keskliidu juhatusel tegevuse aruande juures valmi sigadest ette lugema. — Mis sigadest teie räägite... Teie kõneaeg on läbi. Üldise naerulaguna all lahkub saadik kõnetoolilt ja lairutab käsi.

Kongressile aga jäigi teadmatuks, mis sead seal õieti mängus olid.

ETK nõukogu koosolek.

Nõukogu koosolek peeti laupäeval, 11. mail Tallinnas, „Töölisvõimla“ 3. korral (V. Pärnu mnt. 31).

Koosolekule oli tulnud 45 nõukogu liiget, nende hulgas 11 keskliidu juhatusliiget, kel nõukogus hääleõigus on. Koosolek algas kell 18.30.

Koosoleku avas Keskliidu esimees A. Offenbach, misjärele valiti nõukogu koosoleku juhatajateks H. Isküll, A. Pank ja A. Past. Protokollisid A. Maasing, E. Loot ja Jaakson.

Koosoleku päevakorda otsustati täiendada ja võtta p. 2-ks eelmise nõukogu poolt 2. XII 1934 valitud komisjoni aruanne sihtasutis „Tallinna Rahvamaja“ ostuküsimuse selgitamiseks.

Seega kujunes nõukogu koosoleku päevakord järgmiselt:

1. Koosoleku rakendus.
2. Eelmise nõukogu poolt valitud komisjoni aruanne.
3. Keskliidu 1934. aasta rahaline aruanne.
4. Keskliidu 1935. aasta eelarve.
5. Ülevaade Keskliidu tegevusest.
6. Algatatud küsimused.

Punkt 2.

Aruande kandis ette A. Pank (Tartu nahatöölise volinik), mis toome allpool:

E. Töölisühingute Keskliidu nõukogu koosolekul 2. dets. 1934. a. määratud komisjon — koosseisus A. Pank, A. Aben ja K. Kiimann — sihtasutis „Tallinna Rahvamajale“ ostetud kinnisvara ostuküsimuse selgitamiseks, omal koosolekul 30. dets. 1934. a. ja 5. mail 1935. a. otsustas elle küsimuse selgitamiseks seada ülesse järgmised küsimused:

1. Kas ostetud kinnisvara vastab rahvamaja nõuetele;

2. Kas ostetud kinnisvara rahuldab E. Töölisühingute Keskliidu ja selle ümber koondunud organisatsioonide nõudeid;

3. Kas oli õigustatud Keskliidu juhatus enamuse otsus, millega keelati Keskliidu esindajatel sihtasutuse nõukogus sõna võtta eitavalt kinnisvara ostu asjus.

Küsimusi igakülgselt kaaludes ja läbi arutades komisjon leidis ja otsustas vastata ülesse seatud küsimustele järgmiselt:

Aleksander Jõeäär,

laekur ja ETK juriskonsult.

S. 1890. a. Saaremaal. Üleriikliku maatööraha ühise abiesimees.

1. Ostetud kinnisvara ei vasta sihtasutis „Tallinna Rahvamaja“ ülesannetele.

2. Ostetud kinnisvara ei rahulda E. Töölisühingute Keskliidu Tallinnas asuvate ametiühingute nõudeid ruumide suhtes.

3. Kahte ülalnimetatud asjaolu arvesse võttes ei olnud õiglane E. T. Keskliidu juhatus enamuse otsus oma esindajaile keelata kinnisvara ostuküsimuse arvustamist.

Komisjon leidis, et juhatus seakordse otsusega ei kaitstud tarviliselt Keskliidu huvisid.

Komisjon otsustas volitada käesolevat otsust nõukogu koosolekule ette kandma komisjoni liiget A. Panka.

Aruanne kuulati ära ja võeti teadmiseks.

Punkt 3.

Rahalise aruande kannab ette Keskliidu laekur A. Jõeäär. Selle järele on Keskliidu 1934. aasta rahalised läbikäigud järgmised:

KULUDE JA TULUDE ARVE.

Kulud.

TULUD.

Palgad	Kr. 2.875.98	Liikmemaksud	Kr. 470.10
Organiseerimiskulud	„ 495.57	Toetused	„ 6.666.63
Ruumide kulu	„ 888.57	Ettenägemata tulud	„ 19.80
Kantseleikulud	„ 501.25	Erakorralise fondi tulud	„ 7.534.91
Sõidukulud	„ 159.04		
Väliskonverentsid	„ 275.—		
Toetused	„ 71.20		
Mitmesugused	„ 24.95		
Ettenägemata kulud	„ 277.02		
Amortisatsioon	„ 1.059.95		
„Tööliste Hääle“ puuduj.	„ 47.91		
Erakorral. fondi kulud	„ 5.845.—		
Puhaskasu	„ 2.170.—		
	<u>Kr. 14.691.44</u>		<u>Kr. 14.691.44</u>

VARANDUSTE SEIS 31. 12. 34. a.

AKTIVA.

PASSIVA.

Sularaha	Kr. 1.710.79	A. E. T. ü. Liidu a-e.	Kr. 915.73
Osamaks Tallinna T. Pangas	„ 30.—	Töölisvanemate arve	„ 4.78
Deebitorid	„ 281.85	Tegevuskapital	„ 4.283.57
Kesknõukogu a-e.	„ 28.40	Kustutuskapital	„ 1.059.95
Inventar	„ 1.059.95	Puhaskasu 1934. a.	„ 2.170.—
Kirjandus	„ 1.105.31		
Jooksvad arvel	„ 4.170.73		
Üleminevad summad	„ 47.—		
	<u>Kr. 8.434.03</u>		<u>Kr. 8.434.03</u>

„Tööliste Hääle“ 1934. a. tulude ja kulude aruanne.

KULUD.

TULUD.

Kaastöö	Kr. 152.18	Tellimised ja üksiknr.	Kr. 603.27
Trüükikulud	„ 420.—	Puudujääk	„ 47.91
Talituskulud	„ 79.—		
	<u>Kr. 651.18</u>		<u>Kr. 651.18</u>

Revisjonikomisjoni esimees A. Pank teatab, et revideerimisel on Keskliidu rahaline aruanne õieti koostatud ja puudusi ei leitud.

Volinik A. Past pärib seletust erifondist tehtud kulutuste kohta. L. Metslang selgitab summade kasutamist, lugedes ette Keskliidu juhatuse protokollidest vastavaid väljavõtteid. Aru pärisid veel samas asjas volinikud Jalak, Niit, Andreesen ja Unt.

A. Renning paneb ette resolutsiooni, mis võetakse vastu 22 häälega poolt olemisel ja 7 vastuseismisel.

Resolutsioon on järgmine:

Erilise fondi küsimuse kohta leiab nõukogu, et selle fondi kasutamise juures ei olnud millegiga kindlustatud nende summade tarvitamine vastavalt tööliskonna organiseerimistöö huvidele.

Varanduste seisus märgitud AETÜ summade kohta tegi volinik Andreesen ettepaneku selle summa kustutada. Ettepanek võetakse vastu 22 häälega.

A. Offenbach teeb ettepaneku kinnitada selliste parandustega kogu rahaline aruanne ühes „Tööliste Hääle“ aruandega, mis ka vastu võetakse 22 hääle pooltelmisel ja 12 hääle erapooletuks jäämisel. Vastuhääli ei olnud.

Punkt 4.

L. Metslang kannab ette 1935. aasta eelarve. Selle ümber tekivad vaieldused. L. Metslang paneb ette täiendada eelarvet 600 krooniga, mis määrata Tartu Töölisühingute Keskliidule palgalise organisatoori ülalpidamiseks.

A. Past toetab summa määramist ja esitab paranduse 700 kroonile. Peab vajalikuks organisatoori pidamist Lõuna-Eestis.

A. Offenbach märgib, et tulevikus tuleb paratamata luua palgalise organisatoori kohad seal, kus ametiühinguline liikumine on tugevemas.

M. Unt teeb ettepaneku vähendada trükitööde kulusid 200 krooni võrra ja panna see summa organiseerimiskulude rubriigi juure,

põhjendades seda ametiühingulise jõu üldisele kasvule.

L. Metslang selgitab selle kulu tähtsust, et kavas on organisatsioonilise käsirahamatu trükkimine. Teeb ettepaneku jätta trükkikulud üllesvõetud suuruses.

A. Past teeb ettepaneku vähendada „Töölise Hääle“ määratud eelarves summat.

Aruandja L. Metslang ühineb Lõuna-Eesti organisaatori palkamiseks määratud 700-kroonilise summaga, võttes tuludesse toetuste osas 6.800 krooni, tarbekorral võib aga seda summat võtta ka kustutuskapitalist. „Töölise Hääle“ arvel ei saa käärida, kuna see mõjaks halvavalt „Töölise Hääle“ sisule.

A. Offenbach märgib, et trükisõnal on suur tähtsus organiseerimistöö ja oleks vale,

kui selleks määratud summe kärbitakse. Ühineb L. Metslangi seisukohtadega.

A. Past võtab oma ettepaneku tagasi ja avaldab soovi, et kui tulevikus toetuste arvel summe rohkem laekub, siis võtta need organiseerimiskulude juure.

M. Unt esitab ettepaneku, et kõik summad, mis laekuvad eelarvest üle, koostatakse lisaeelarvesse, mis kinnitatakse nõukogu poolt.

L. Metslang teeb ettepaneku, et juhatusel antaks õigus kanda kulude osas üht summat teisse rubriiki. M. Unt esitab siinjuures soovialduse, et ka need ülekanded saaksid nõukogule informatsiooni korras teada antud.

L. Metslangi ettepanek ühes M. Undi soovialdusega võetakse vastu ja eelarve kinnitatakse järgmiselt:

E. Töölisühingute Keskliidu 1935. a. eelarve.

KULUD.

TULUD.

Palgad	Kr. 3.000.—
Sõidukulud	„ 250.—
Organiseerimiskulud	„ 500.—
Kantselei	„ 500.—
Ruumide üür ja korrash.	„ 700.—
Trükitööd	„ 400.—
Väliskonverentsid	„ 300.—
Kongressikulud	„ 400.—
R. A. L. liikmemaks	„ 100.—
„Töölise Hääl“	„ 850.—
Lõuna-Eesti organisaatori palgaks	„ 700.—
	<u>Kr. 7.700.—</u>

Toetused	Kr. 6.800.—
Liikmemaksud	„ 700.—
Trükitööd	„ 200.—
	<u>Kr. 7.700.—</u>

Punkt 5.

Järgneb Keskliidu tegevuse ülevaade A. Offenbach teeb ettepaneku, jätta see küsimus arutamata, põhjendades seda sellega, et kongressil tuleb see küsimus nii-kui-nii laiemale arutamisele ja oleks asjata seda tööd kahekordistada.

N. Andreesen vaidleb sellele vastu, misjärel otsustatakse asuda ülevaate arutamisele 17 hääle poolt ja 15 hääle vastuolemisel.

Kuna aruanne on ühingutele kättesaadatud, siis võidakse kohe vaieluste juure asuda.

A. Pank märgib, et materjalid oleks varem pidanud kohtadele saatma.

L. Metslang selgitab vastuseks selle viivituse selles seisnud olevat, et kongress keelati.

A. Masing pärib andmeid, miks kongress sai esimese registreerimise puhul keelatud.

L. Metslang: Ministeeriumist vastati sellekohasele delegatsioonile, et nemad on saanud andmeid, nagu oleks karta kongressil tugevaid lahkkelisid. Kui see küsimus sai ministrile selgitatud, siis saabus ka kongressi teistkordne luba.

A. Offenbach teatab, et Trükitööliste Liit protesteeris A. Sirro Keskliidu juhatuse kutsumise kohta, kuna ta ei olnud tasanud oma makse ligemalt 2 aasta jooksul. Samuti protesteeriti „Rahva Sõna“ alusetute

süüdistuste vastu, nagu oleks nad vabaametiühingulisest seisukohast loobunud. Esitas küsimuse B. Eilmanile, kui end, Keskliidu esimehele, kas ta ei võiks anda seletusi oma süüdistavale seletusele Keskliidu protokolliraamatus, nagu oleks ametiühinguline liikumine lahkunud vabaametiühinguliselt aluselt.

N. Andreesen märgib, et Keskliidu tegevus märgukirjade esitamise suhtes ei olnud otstarbekohane.

A. Pank teatab, et revisjonikomisjon lugedes Keskliidu juhatusse protokolle, ei leidnud midagi, mis oleks lasknud aimata ametiühingute kõrvalekaldumisi rahvusvaheliselt vabaametiühinguliselt liikumiselt.

B. Eilman seletab, et eelmine nõukogu on teinud juba tõkkeid vabaametiühingulise liikumise propageerimisele ja keelanud artiklite kirjutamise, mis õhutab vaenu ametiühingute liikmete seas. Samuti ei ole osa ühinguid satnud täpseid andmeid oma liikmeskonna kohta.

R. Jõulu võtab sõna, ja teatab, et sellised etteheited ei pea paika nahatöölise ametiühingu juures.

A. Offenbach selgitab, et vabaametiühinguisse kuuluvad kõik töölised ilmavaate peale vaatamata.

A. Oinas konstateerib, et ametiühingud ei asu kindlal alusel, kuna liikmemakse ei laeku vastavalt liikmete arvule. Teeb etteheiteid

sekretärile maatööraha ühisuse kongressi pidamata jätmise pärast.

L. Metslang teatab, et A. Ostra-Oinas räägib küll liikmemaksust, aga ise maksab ametiühingule kõigest 15 krooni pealt liikmemaksu.

A. Ostra-Oinas õiendab ja näitab, et tema on varemalt maksnud üksi $\frac{1}{3}$ ametiühingusse laekunud summadest.

A. Renning esitab resolutsiooni juhatuse tegevuse kohta.

K. Must selgitab aruannete revideerimise korda.

A. Aben, võttes sõna, märgib, et A. Ostra-Oinas on maatööraha ühisusest väljälanguenud just liikmemaksu maksmata oleku tõttu.

H. Roog arvab, et vapside liikumine leidis just seetõttu tööliskonnas pinda, et juhid olid väga oskamatud.

Jalak selgitab lähemalt ehitustööliste töötingimusi ja liikmemaksude laekumist.

J. Karask õiendab, et metallitööliste ametiühing ei ole kunagi olnud mingi enesesse sulgenud ühing.

L. Metslang oma lõppsõnas puudutas veel tööliskoja küsimust, töötingimuste korraldamist, põhjendusi mis sundisid teda võtma „Päevalehes“ sõna.

Lõpuks võetakse A. Renningu poolt esitatud resolutsioon vastu:

„Nõukogu leiab, et E. T. Keskliidu tegevust on sihilikult takistatud ja laiematud teatud ringkondade poolt. Nõukogu konstateerib, et ametiühingute tegevus arenes viimasel ajal täiesti vabametiühingulisel alusel, oli rajatud tööliste tegelikule omavalitsusele, ilma ette tuleks mingisuguseid ülevõtmisi, liikmete arvu ülespuhumisi ega teravaid lahkkelisid organiseeritud tööliste hulgas.“

Resolutsioon saab poolt 22 häält, vastu 2.

Juhataja H. Isküll tänab volikogu liikmeid ülesnäidatud töö eest ja avaldab headmeelt, et püstiti asjalikkuse raamides, mille järele kuulutas volikogu koosoleku lõppenuks.

Soomlased meist.

Hiljuti saadetud Soome ametiühingute Keskliidu häälekandjast „Palkktyöläinen“ võisime lugeda Soome külaliste muljeid äsja peetud kongressist.

Muuseumas imestavad soomlased selle üle, et meie kongressil viibis terve rida politseinikke. Üldiselt kirjutatakse:

„Ägeda vaieluse tekitas kongressi hääleõiguslikkude saadikute kindlaksmääramise küsimus, mis oli tingitud seetõttu, et osa maatööraha ühisuse osakondi ei saanud põhikirja kohaselt saadikuid valida. Nende tegevus oli ametivõimude poolt takistatud, kuna nende põhikirjad olid tõlgitsetud politsei poolt poliitilisteks.“

„Pikkade ja selgitavate vaieluste järele kinnitati maatööraha liidu esitajad kongressi saadikuteks.“

Edasi kirjutatakse:

1933—34. a. tegevusaruande juures pahkesid elavad läbirääkimised. Lõpuks anti tunnustust Eesti Am. Keskliidu senisele tööle. Läbirääkimistest selgus, et Keskliit on käinud neid teid, mis Rah. Am. Internatsionaali programm sisaldab ja tegutsenud vaba organiseerimismõtte ja tööliste majandusliku olukorra parandamiseks. Eriti viimasel ajal tehtud töö saavutused on nähtavad. Palgavõitlused on lõppenud tööliste võiduga.“

„Valimised näitasid, et Keskliidu uude juhatusse valiti 10 uut meest — endistest 5. Esimeheks valiti Karl Kiiman. Keskliidu endised ametnikud J. Mihkelson ja L. Metslang jäid edasi oma kohtadele. Kogemusrikaste meestena ja ametiühingulist liikumist hästitundvate isikutena teevad nad kõik, mis võimalik Eesti palju raskusi kannatanud töölisklassi olukorra parandamiseks ja juhivad Eesti ametiühingulist liikumist oma võimete ja kogemustega.

Koosoleku lõpul kõneles väliskülaliste nimel A. J. Hallström lausudes, et koosolek on, väikestest vaielustest hoolimata, jätnud siin viibivatele välismaalastele hea mulje. Kongressil läbirääkimised on näidanud, et Eesti palgatöölised — raskest sisepoliitilisest olukorrast hoolimata — tahavad julgesti tegutseda töölisklassi majandusliku olukorra parandamiseks. Lõpuks rõhutas kõneleja, üksmeelsuse suurt tähtsust, soovides, et ametiühinguline pere leiaks teineteise väljaspool poliitikat. Ametiühingulise liikumise edukuse ja arenemise heaks tuleks olla valmis kokkuleppima väikestes lahkarmamistes ja suurendatud ühisjõuga viia kongressil tehtud head otsused täide Eesti töölisklassi rahuldaval viisil.

1905. a. mälestusi.

K. Kiimann.

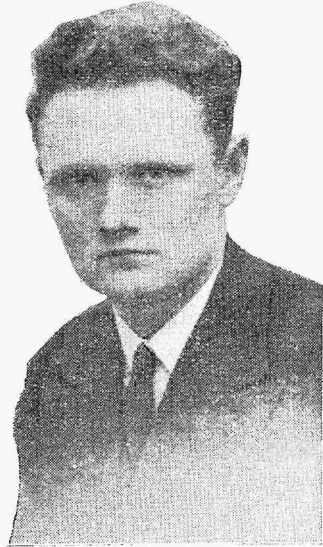
III.

9. juuliks kavatseti korraldada meelevaldus 9. jaanuari langenute mälestuseks; sest ajast oli möödumas pool aastat. Shandarmid said aga sellest aegsasti teada ja areteerisid 30 aktiivsemat seltsimeest. Sellise sammu vastu avaldasid „Dvigateli“ töölised protesti. Nad tormasid punaste lippude all teistesse tehastesse, mille tulemuseks on 3-päevane protestistreik kõigis Tallinna tehastes. See oli esimene puhtpoliitiline streik Tallinnas. Siin ei olnud muud nõudmist kui ainult: „Seltsimehed lastagu vanglaist välja.“ — Antagu organiseerimise, koosolekute ja sõna vabadust.

Töölised tahtsid koguda Raatuse platsile, kuid politsei ühes sõjaväega tõmmasid selle katsele kriipsu peale.

Järgmisel päeval aga sai koosolek siiski ära peetud Piritas metsas. Kuberner vabastas ärevuse rahustamiseks mõned seltsimehed, kuid peagi olid nad jällegi kinni püütud ja välja saadetud — nende hulgas oli „Dvigateli“ vanem Vürst ja raudteelane insener Soloveitshik. Seltsimeeste ärasaatmise silmapilgul oli Balti jaama kogunud suur rahvahulk. Kui rong liikuma hakkas ilmus Soloveitshik vaguni uksele ja laulis lahkumiseks „Marseillaise't“, mida rahvahulk kaasa aitas. Rong liikus Vologda suunas, millele meie punaseid rätikuid lehvitasime. Juuli lõpus liigub ligi kaks kilomeetrit pikk rongikäik jällegi Mustamäe poole. Jällegi lehvid lipud uhkelt tööliste peadel; ka 5—6 punast lippu on omal aukohal teiste lippude keskel (need löödi lahti praeguste Tondi kasarmute kohal). Lipud olid aga nüüd pisut värvi muutnud, sest nad kandsid leinaloore 9. ja 15. jaanuaril langenute seltsimeeste pärast.

Kõnelejad kriipsutasid erilisel alla võitlust tsarismiga — millele mass väimustuses „maha isevalitsus“ — vastu hõiskas. Teade, et poliitilised vangid näljastreigi välja kuulutanud on, tekitab ärevat meeleolu. 10—20 tuhande

Aleksander Aben,

abisekretär.

S. 1908. a Saaremaal. Praegu ülitrikliku maatöörahu ühise eesimees.

line rahvahulk nõuab poliitvangide viibimata vabastamist. Öhtul pöörab rahvahulk, vaatamata kubeneri keelule, linna poole rivis ja lauludega. Politseimeister Norbekov on aga kasakatega Pärnu maanteel vastas ja ajab võimuga rahvahulga laiali. Töölised haaravad kivide järele ja külvavad nendega kasakad üle, ka kostavad mõned revolvrüpaugud. Lahingu tagajärjel on politseimeister, keda Sitsi naised sadulast maha rebisid, jalaluud murdnud ja üks kasaka ohvitser ja mõni kasakas raskelt haavata saanud, ka said kannatada mõned töölised.

Töölisliikumine leiab ka juba vastukaja sõjaväes. Tallinna pool ekipaashi madrused — arvult 800 — kaebavad halva toidu üle oma ülemusele ja nõuavad puuduste kõrvaldamist, mis rahuldatakse; sõjalaevadel „Miinin“ ja „Kremlil“, mis asuvad Tallinna reidil, võetakse madrustelt relvad, sest et viimaste hulgas olla käärimist märgata.

Nõnda läheb Tallinna proletariaat ühest streigist, ühest miitingust, ühest

meeleavaldusest teisele, kuni oktoobri kuuni.

Kirjeldatud liikumise kaunistamiseks toon siin ühe pärli Luteri vabrikust:

Nimetatud vabriku vastas asus riigi viinapood — „monopolka“ — mis töölisele ei meeldinud ja töölised nõudsid kubernerilt selle sulgemist, mis aga ei täidetud. Ühel ilusal päeval väljub salk töölisi tööajal, arvult 200—300 inimest, vabrikust — purustab viinapoe sisustuse ja sulgeb selle ukseid. Selle järele pööravad töölised tagasi igauks oma töö juure, just kui midagi iseäralist juhtunud ei oleks. Võimude igasugused pealekäämised ninameeste väljaandmise asjud ei andnud mingit tagajärge — töölised pole kuulnud ei ka näinud. Sarnane üksmeel pani imestama teisi vabrikuid, sest teadagi oli Luteri vabrik ühes Maieriga tagurlaste kirjas.

Ajutise kandrakubeneri kantselei andmete järele on märtsist septembrini ainult Tallinnas 62 massmiitingut ära peetud.

Lugetavad vabandavad mind, et kogu oma mälestuste sarja olen rajanud peamiselt linna proletariaadile, sellep. lubatagu mulle seda viga, enne kui see mitte hiljaks ei osutu, — parandada.

Meie teame, et eesti maarahva seas oli suur protsent proletaarlasi, maata-mehi, kes sunnitud olid ülespidamist hankima päevatöölisena, moonakestena ja ajutiste ehitustöölisena. Toll ajal koosnes maarahva suur enamus proletaarlasist, kes ei omanud ei karja ei veoloomi, ei ka maad. Ja sellepärast leidis revolutsiooni tulukene siin rohkesti pinda. Teiseks õhutaja faktoriks oli aastasadasi põues kantud vaen mõisnike, sakslaste, vastu.

Vaatamata suure kirjaoskaja %-ile (97—98%), kõrgele põllukultuurile, olid siiski meil maksmas keskaegsed põllutöönduse vormid, millised sarnanesid pärisorja aegile kui tilk vett teisele. Valitsevaks klassiks olid mõisnikud oma maapäevaga, millest oli ka tingitud halastamata tööjõu kurnamine ja selle järelduks rahva piirita enamuse vaesus.

Maatööline töötas päeva tõusust loojaminekuni ja selle tasuks oli 30—40 kopikat päevas. Sarnase sissetuleku

tõttu olid nad sunnitud elama 3—4 perekonda koos ühes hurtsikus ja sageli ka 15—20 hinge ühes toas.

Mõisa rentnikud, nende arv oli 54% talumajapidamiste arvust, harisid põldu, ilma et neil oleks sellekohaseid kirjallikke rendilepinguid, mispärast nad olid mõisnikkude piiramata omavoli all. Mõisnikud tõtsid renti kui nägid, et maa annab tulu ja tüssasid rentnike, kui see neile meelejärele oli.

Kogu maa oli jaotatud nõnda, et mõisnikele, kes moodustasid 3% rahva arvust, kuulus 60% kogu maast. Pealegi omasid nad kaubitsemise ja tööduse õigused. Kui aga vaadata — misugused olid mõisnike maksukohustused riigi vastu, siis näeme, et see arv kõikidest äridest, tööstustest ja muudest ettevõtetest võrdus 8,3% kõigist maksudest. Talupoeg, kelle kasutada oli 40% kogu maa-alast, pidi tasuma 91,7% kogu maksusummast.

Sarnane poliitiline ja majandusline surutis oli ka põhjuseks revolutsiooni lainele.

Nagu eelpool kirjeldatud, algas see lainetemõll juba jaanuaris 1905. a. peale. On kokkupõrkeid võimudega ja nähtakse punast kukke nii mõnegi mõisnikule kuuluval katusel.

Et kukele takud jalga panna, pööravad vaimulikud isad ühes parunitega riigivõimu poole palvega — antagu neile luba sõjariistus enesekaitse jõuke asutada. „Postimees“ ja „Teataja“ asuvad samuti „kuke tiibu pügama ja kutsuvad rahvast üles truualamlikke kirje armulisele tsaarile läkitama. Nende õhutusel peetakse koosolekuid üle maa, kus kirjeldamatuid pilte rahva viletsusest ette tuuakse. Rahvas teatagu sellest tsaarile. Kõik hea tulevat siis iseenesest. Jumala pärast aga mitte mässu tõsta. See on kuritegu Jumala ja keisri vastu!

Paljudel koosolekutel nõuti kategooriliselt agraarreforme ja sageli ka sõna-, koosoleku- ja trükivabadust. Ka demokraatlikke omavalitsusi, maha mõisnike eesõigused, maa antagu põlisele rendile jne.

Tsaarile saadetakse 9000 allkirjaga leht üldtähendatud nõudmistega...

(Järgneb).

Kraavitööliliste olukorrast.

Käesolevate ridade ülesanne pole püstitada kindlaid norme, vaid ainult tähistada neid elulisi nõudeid, milliste üle tuleb asuda kava-kindlalt nõupidama kraavitööliskonna laiades hulkades ja milliseid elluviima asume oma ametiühingu, ÜMÜ kaudu.

Meie kõige lähem vajadus, palkade tõstmine, võib ainult siis saada ulatuslikult ja eluliselt läbiviidud, kui asume võitlusele kollektiivlepingu eest, mis oleks kohustuslik kõigile töölistele ja tööandjaile. Meie oludes sarnase lepingu ülesandeks oleks: kindlustada kraavitöölisele tükitööga teenitav elamisväärtus päevapalk; hindamisel arvestatagu tööliste keskmine võime 8-tunnise tööpäevaga, aga mitte rohkem; elamisväärtuse päevapalga all mõista sarnast tasu, mis katab inimese vajadused ka puhkepäevadel ning töölistest mitte oleneva normaalse keskmise tööpäevade raiskumiseku aastas (suured pakased, sajud, uputused, uuele tööle asumised, lõhkeaine mitte õigeaegne kohaletoomine jne.). Sisaldades mõnes lauses tähtsamat osa ülesandest ja võib olla — aastaid kestva võitlustee, peame juba varakult teadlikud olema üksikasjades ja ettenägelikud kõigis mõeldavais võimalustes. Kuna juba palja paberliku lepingu kättevõitmiseks on vajalik algusest peale pingutav organiseerimistöö, siis peame õigel ajal saavutama seda, et kollektiivleping oleks täielikult ulatuv, kõiki võimalusi haarav.

Nii on äärmiselt vajalik, et käsitamist leiaks kõikide maakihide täpne liigistamine. Seniajani on küll vast kraavide projektides püütud täpsusele, tegelikult väljamaksmise juures on aga kujunenud süsteem: turvas ja liiv — I-se liigi maa, sealt edasi plink-paeni — II-se liigi maa. Teada on aga kogemustest, et on „turvast“, mida — piltlikult öeldes — tuleb kaevata kirvega (4—5 kihti turbasse jäänud kändusid) ja „savi“ ning liiva, mida kätte saab ainult kirka või kangiga. Tunneme turbamaid, kus tuleb väljavisata kuni kahekordne kubatuur üldise rabavajumise tõttu ja teame juhuseid, kus maapinnal asuv mets, võsa või kännustik võtab kõrvaldamiseks võrdse aja kaevamistööga (ikka tasuta!). Või — külmetanud maa, mis sageli võrreldav paevõtmisega ja peagu eranditult tasutakse nagu — turvas...

Et ära hoida seesugust töotakistust ja aja-kaotust, mis kaasas käib tööliste kuhjumisega, üksikuile tööpaikadele, tuleb läbi viia nõue, et töösaamisel on eesõigustatud ametiühingu liikmed ja üles seada vastavad normid iga-suguse suurusega kraavides, olenevalt vee takistusest, seejuures pidades silmas, et kogu liikmeskond üleriikliselt ja ülemaakondlikelt leiaks äramahutamist olemasolevail tööil.

Tuleb nõuda kõigil töödel haiguskindlust ühisel alusel tööstustöölisestega; õnnetusjuhtumite kindlustust ka artellidena töövõtmisel tuleb nõuda tööandja kulus, või kui selleks vormilisi takistusi, siis peab tasusumma peale hariliku tööhinna endas sisaldama vastava % kindlustamise võimaldamiseks.

Harald Roog,

abisekretär.

S. 1911. a. Tekstiltööliliste ametiühisuse sekretär.

Kuid ka väljapool kollektiivlepingu raame on meil palju teha enda olukorra parandamiseks. Esmajärgulise tähtsuse omab vajadus, tõsta liikmemaksud tarvilikule kõrgusele, et sellega saada võimaliseks enda-abistamisel. Omaabi teostamisel võiks esijoones kõne alla tulla laenu kujul antav reisuabi ja — palgavõitluse puhkudel streigitootus. Kuid ka kogu töölistekonna praegusaja tähtsamad päevaküsimusi — vanaduse, invaliidisuse ja järelejäänute kindlustus vajab kohast tähelepanu ja kaasaaitamist kraavitööliskonna poolt selles mõttes, et ta teostataks üldiselt seadusandlikul teel. Senikaua aga, kui pole suudetud läbiviia üldist sotsiaalkindlustust, tuleb otsida võimalusi tema teostamiseks liikmeskonna endaalgatusel ja omajõul organisatsioonisespool.

Kogu kraavitööliskonna esialgseks ülesandeks olgu käesolevaid ridu kaaluda, nende üle kindlaid seisukohti võtta ja teatada, oma poolt ettepanekuid lisades, enda ametiühingu, Ü.M.Ü. juhatusel Tallinnas. Sellega avaneb juhatusel võimalusi üksisaju peensusteni kaaluda, soove ja nõudmisi ühtlustada ning valida konkreetseid abinõusid nende teostamiseks.

Töölisvanemate koosolek

otsustati korraldada 31. mail, kusjuures päevakorda võetakse aruanded, referaat tööliste omavalitsuse kohta haigekassades ja läbirääkimised.

Tschehhoslovakkia tervitus.

Tschehhoslovakkia ametiühingute keskliidu tervituskiri saabus mõningail põhjusil hiljem, mispärast seda ei saanud kongressil ette lugeda.

Teadaanded 5. kongressil.

B. Eilman:

Ära kuulates ühingu esimehe B. Eilmani aruannet E. T. Kesklüüdu juhatusel 7. V otsuste kohta, millega anti mõnelele Kesklüüdu kuuluvatele ühingutele õigus saata E. T. Kesklüüdu V kongressile esindajaid liikmete arvult, mis näidatud nende ühingute aruannetes, kuigi samades aruannetes toodud ühingute liikmemaksudest saadud tulu järgi otsustates, nende liikmete tõeline arv peab olema palju väiksem, Tallinna Metallitöölise Ametiühisuse juhatusel ja nõukogu ühine koosolek leiab sellase talitusviisi ametiühingulise liikumise arenemise seisukohalt lubamatu ja hädaohtliku olevat, sest sel moel loodud kongressi esindus ühest küljest on võltsitud ega vasta ametiühinguliselt organiseeritud liikmeskonna tõelikule arvule, teisest küljest aga osutub nende ühingute vägistamiseks, kes esitasid õige liikmete arvu.

Koosolek avaldab E. T. K. juhatusel sellase võltsinise ja ülekohtuse talitusviisi vastu valju protesti ning kohustab ühingu esindajaid kandma see protest ette kongressile ja nõudma, et ühingute esinduses seatakse jahule vahet, mis vastab kõigi ühingute tegelikule liikmete arvu vahekorrale.

K. Tulp:

Ü. Majateenijate ametiühingu peakoosoleku otsuse kohaselt on mul au teatada järgmist:

E. T. Kesklüüdu juhatusel enamuse tegevus viimasel ajal on äratanud meie ühingu töiseid kartusi Eesti vabaametiühingulise liikumise saatusel pärast. Üks väheste ametiühingulise liikumise kogemustega isikute rühmitus E. T. Kesklüüdu juhatusel, juhitud põhimõttelagedast, kuid seda enam intriigi- ja seiklusvaimust, oli kaldumas teele, mis meie ametiühingulise ajaloo kogemuste järgi otsustades, viib paratamatult kogu liikumise katastroofini. Meie ootasime, et viies kongress võtab tõsiselt kerkunud hädaohtu ning seab uuesti jahule vabaametiühingulise liikumise põhimõttelised alused. Seda ei ole aga sündinud. Kasutades oma väikest enamust E. T. Kesklüüdu juhatusel, on võimaldanud üksikutele ühingutele saada kongressil esindust liikmete arvult, mis kaugelki ei vasta tõelikule olukorrale, seega kongressi esindus osutab võltsitaks, ja nende ühingute kahjuks, kes ei püüdnud saada esindust liikmete fiktiiv-arvult. Veel lubamatum E. T. Kesklüüdu põhikirja rikkumine tuleb aga avalikuks Maa-

tööraha ühingu esindajate mandaatide vastuvõtmisel, mis põhikirja vastaselt antud välja ühe osa juhatusel liikmete otsusel.

Näisugusel ametiühingulise liikumise ühtlust õonestarval ja korralikkudes ühingutes ülekohtutunnet tekitaval viisil loodud kongressi enamus lükkas tagasi resolutsiooni, mille sihtsiks oli kaitsta ja arendada vabaametiühingulist liikumist ning hoida teda sattumast 1924. a. olukorda. Sellega on viienda kongressi enamus kuulutanud lõpetatuks E. T. Kesklüüdu kui vabaametiühingulise organisatsiooni olemasolu.

Ü. Majateenijate ametiühing on kindla ja sirgejoonelise tööga pannud oma arengule tugeva aluse. Kantud tõsisest vastutustundest ja nähes kongressi otsusega loodud hädaohtu, mis võib hävitada ühingu vaevaga loodud töövilja, teatan Ü. Majateenijate Ametiühingu nimel, et ühingu peakoosoleku otsuse kohaselt pärast resolutsiooni tagasilükkamist, meie ei saa enam võtta ei moraalselt ega juriidiliselt vastutust kongressi ja E. T. Kesklüüdu tegevuse eest enesele. Loobudes osavõtmast kongressi edaspidisest tööst, meie jätame enesele ka tulevikus vabad käed terves ulatuses toimida nii nagu seda kohustab meid Eesti ametiühingulise liikumise arengu huvides tegema vabaametiühinguline põhimõte.

„Rahva Sõna“ keerutuste puhul.

E. S. Kesklüüdu kongressile pühendas „Rahva Sõna“ juhtkirja, mille üheks pealkirjaks oli „Ühine väerind on teostunud“. Arvame, et tööliskond oskab ise väärikalt hinnata seesuguseid „võitlusvõtteid“. Meie lehe ruum on liiga kitsas ja selle ülesand on liiga tõsisel selleks, et arendada poleemikat „Rahva Sõnaga“ või teiste kodanliste lehtedega. Et meie vaikimine aga põhjust ei annaks uuteks keerutamisteks, seletame veel kord:

E. S. Kesklüüdi põhjendab tööliste omavalitsusele.

Temale on mõõduandev ainuüksi organiseeritud tööliskonna tahe.

Uus juhatus on täiesti teadlik temal lasuvas vastutusest.

Jutud „ühisväerinna“ sõlmimisest mingisuguste rühmitustega on täiesti alusetu.

„Rahva Sõna“ ainus „asjalik“ argument on see, et ta uurib uue juhatusel liikmete minevikku. Vaevalt võlaks aga „Rahva Sõna“ toimetusele mõnus olla, kui ka meie laskuksime samasuguste „põhjenduste“ pinnale.

Kesklüüdu töö jätkub samas vaimus, nagu seda dikteerinud meile seni peetud kongresside otsused.

Ja et see suund täiesti asjalik oli, seda ei saa ometi salata.

Tegev ja vastutav toimetaja L. Metslang.

Väljaandja E. Töölisühingute Kesklüüdi. Ilmub kord kuus. Tellimishind: aastas 60 senti, 6 kuud 30 senti, üksiknumber 5 senti. Toimetaja ja talitus: Tallinn, V. Pirnu 31—4, tel. 460-52.

Ilmunud 24. mail 1935. a.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk t. 2. 1935.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU

